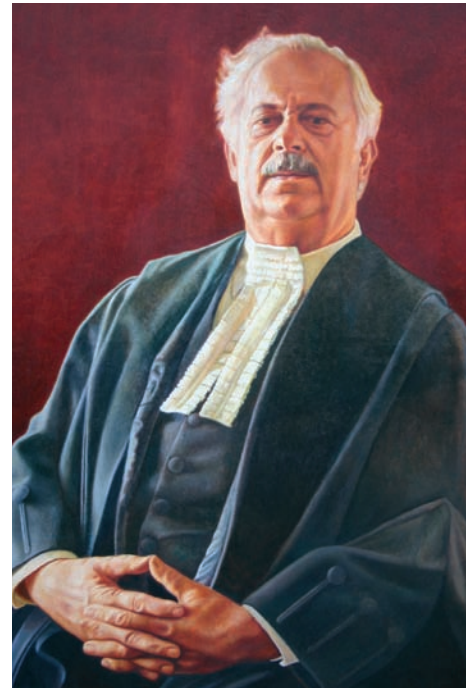

Η νεότερη, μεταπολεμική μετανάστευση

Η μεταπολεμική ελληνική μετανάστευση κατευθύνεται στην αρχή προς τις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά όταν αυτή περιορίζεται, κατευθύνεται στην Αυστραλία και τον Καναδά και στη συνέχεια προς την Ευρώπη, κυρίως προς τη Γερμανία. Στην Αυστραλία και στον Καναδά οι μεταπολεμικοί μετανάστες άλλαξαν την εικόνα των ως τότε μικρών αριθμητικά ελληνικών παροικιών. Ακόμη και στις Ηνωμένες Πολιτείες οι μεταπολεμικοί μετανάστες έδωσαν καινούργια ζωή στις παροικίες που υπήρχαν εκεί και που ήταν πολύ πιο σημαντικές απ' αυτές του Καναδά και της Αυστραλίας. Στη Νότια Αφρική ένα νέο κύμα μετανάστευσης από το 1960 και μετά δίνει ζωή στις παλιές ελληνικές παροικίες.

Σε αντίθεση με την υπερατλαντική μετανάστευση, αυτή της Ευρώπης είχε στην αρχή περιορισμένη διάρκεια. Δηλαδή οι Έλληνες που πήγαιναν για παράδειγμα στη Γερμανία, βάσει των συμφωνιών που είχε υπογράψει η Ελλάδα με τη χώρα αυτή, θα εργάζονταν εκεί για μερικά χρόνια και θα επέστρεφαν ξανά στην πατρίδα τους. Στην πραγματικότητα όμως

Ο δικηγόρος που για χρόνια υπεράσπισε τον Μαντέλα στη Νότια Αφρική ήταν Έλληνας, ο Γιώργος Μπίτζος.

Αυτά είναι τα κτίρια του περίφημου Ellis Island. Σ' αυτά τα κτίρια έμπαιναν οι μετανάστες μόλις έφταναν στην Αμερική.

η εγκατάστασή τους έγινε μόνιμη μόνο που δεν ήταν εύκολο να γίνουν πολίτες της χώρας στην οποία εγκαταστάθηκαν. Οι μετανάστες όμως των Ηνωμένων Πολιτειών, του Καναδά και της Αυστραλίας έπαιρναν μετά από μερικά χρόνια (3-5) την ιθαγένεια της χώρας και αποκτούσαν τα ίδια δικαιώματα με τους άλλους πολίτες. Στην Ευρώπη, εκτός από τη Γερμανία που δέχτηκε μεταπολεμικά το μεγαλύτερο αριθμό Ελλήνων μεταναστών, μερικές χιλιάδες πήγαν στο Βέλγιο και εργάστηκαν στα ανθρακωρυχεία. Ένας μικρότερος αριθμός εγκαταστάθηκε και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες όπως στην Ολλανδία, τη Γαλλία και τις Σκανδιναβικές χώρες.

Στην Αμερικανική Ήπειρο συναντούμε Έλληνες μετανάστες, εκτός από τις ΗΠΑ και τον Καναδά, και στην Κεντρική και Νότια Αμερική. Υπάρχουν έτσι διάσπαρτες μικρές ελληνικές παροικίες σ' ολόκληρη τη Λατινική Αμερική. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των Ελλήνων της Αργεντινής. Στη χώρα αυτή συναντούμε ίχνη Ελλήνων ήδη από τον 19ο αιώνα. Οι πρώτες όμως ελληνικές παροικίες στην Αργεντινή δημιουργήθηκαν

Τα πρώτα βήματα στο Ellis Island. Οι μετανάστες εξετάζονται από γιατρό.

Μετανάστες αποδιωγμένοι από φτώχεια, πολέμους, συμφορές, κατέληξαν στην Αργεντινή με την ελπίδα να φτιάξουν μια καινούρια ζωή.

ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΡΑ 5

Οι Έλληνες του Μαλάουϊ

3/ 4 /2007 9:04:00 μμ

Ένας 38χρονος δάσκαλος από την Μυτιλήνη που χειροτονήθηκε πριν από δύο χρόνια ιερέας, βρέθηκε στο Μαλάουι της νοτιοανατολικής Αφρικής, όπου διδάσκει ελληνικά και παράλληλα ιεουργεί. Βρήκε εκεί 52 ελληνικές οικογένειες, όλες από την Λήμνο που ασχολούνται με την παραγωγή καπνού και πουλούν το προϊόν τους απευθείας σε μεγάλη, αμερικανική πολυεθνική εταιρία. «Για μας η Ελλάδα είναι πάντα η πατρίδα μας», λέει ο πρόεδρος της ελληνικής κοινότητας Μαλάουι.

Οι πρώτοι Έλληνες που έφτασαν στην Αυστραλία

ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΡΑ 5

Θεατρικό έργο στο Σύδνεϋ: οι εφτά Έλληνες ναυτικοί που έφτασαν στην Αυστραλία το 1827

11/ 4 /2007 9:39 :00 μμ

(ΕΡΑ 5-Σύδνεϋ Θέμης Καλλός)

Αρχίζουν σήμερα στο Σύδνεϋ οι παραστάσεις του θεατρικού έργου που έχει ως κεντρική του υπόθεση τους εφτά πρώτους Έλληνες που πάτησαν το πόδι τους στην Αυστραλία.

Το έργο ονομάζεται «Εφτά Πειρατές», καθώς πειρατές χαρακτηρίστηκαν οι πρώτοι Έλληνες που έφτασαν στην ήπειρο.

Η ιστορία αφορά εφτά νεαρούς σχετικά Έλληνες ναυτικούς οι οποίοι συνελήφθησαν το καλοκαίρι του 1827 από Άγγλους στα ανοικτά των ακτών της Κρήτης και τους απαγγέλθηκε η κατηγορία της πειρατείας σε βρετανικό πλοίο.

Στη δίκη τους που διεξήχθη στην τότε αγγλική αποικία της Μάλτας, οι Έλληνες είπαν ότι η πράξη τους είχε πατριωτικό σκοπό, καθώς το πλοίο και το φορτίο του είχαν προορισμό το λιμάνι της Αλεξάνδρειας, που τότε τελούσε υπό Οθωμανική κατοχή.

Το σώμα των ενόρκων αποτελούνταν από Άγγλους, Μαλτέζους, Σικελούς, Γάλλους και Ισπανούς. Και οι εφτά καταδικάστηκαν. Στους τρεις επιβλήθηκε η ποινή θανάτου ενώ οι υπόλοιποι τέσσερις τιμωρήθηκαν με ισόβια δεσμά.

Με την βοήθεια του Μαλτέζου συνηγόρου τους ζήτησαν χάρη από τον τότε Βρετανό βασιλέα Γεώργιο και εντός του έτους μπήκαν σε πλοίο που τους μετέφερε στο Botany Bay του Σύδνεϋ, το οποίο ήταν τότε υπό αγγλική κατοχή, όπως και η υπόλοιπη Αυστραλία.

Το έργο, που είναι αγγλόφωνη παραγωγή, ανεβαίνει από το θεατρικό σχήμα «Sidetrack Performance Group», και εντάσσεται στις εκδηλώσεις του 25^{ου} Ελληνικού Φεστιβάλ του Σύδνεϋ, που διοργανώνει η Ελληνική Ορθόδοξη Κοινότητα της Νέας Νότιας Ουαλίας.

Σύμφωνα με τον σκηνοθέτη Don Matouney, η παράσταση είναι μία σύνθεση κωμωδίας και δράματος, με δράση μεταξύ άλλων στην θάλασσα, σε αίθουσα δικαστηρίου και σε άλλους χώρους που οι εφτά ναυτικοί βίωσαν την περιπέτειά τους.

Στο έργο που ανεβαίνει στο Riverside Theatre του προαστείου Parramatta παίζουν οι ηθοποιοί : Adam Hatzimanolis, Alex Blias, Ben Adam, Ben Wood, Chris Pickard, Jason Stojanovski, Russel Smith.

Ο κόσμος της ξενιτιάς

Του Πανίκου Παναγιώτου

Στα ΔΡΟΜΑΚΙΑ της Γουόλ Στριτ γινόταν η περιφορά του Επιταφίου. Ο πάτερ Ιωάννης Ρώμας σταματούσε στις διασταυρώσεις για να ευλογήσει τους περαστικούς και τους μαγαζάτορες της περιοχής του κάτω Μανχάταν. Στο βάθος ο Ατλαντικός Ωκεανός, το γνωστό καρτ ποστάλ με το άγαλμα της Ελευθερίας και το Νησί των Δακρύων (Έλις Άιλαντ), τόπος υποδοχής-φυλακής για εκατομμύρια μετανάστες.

Κάθε Μεγάλη Παρασκευή, μαζευόμασταν στον Άγιο Νικόλαο για να ψάλλουμε όλοι μαζί τα υπέροχα εγκώμια. Το φτωχικό και λιτό εκκλησάκι είχε χτιστεί το 1916 από μερικούς Έλληνες, κυρίως ναυτικούς, για να κρατήσουν την ταυτότητά τους, μέσα από σκληρές συνθήκες. Ήταν ένα σύμβολο αντίστασης στην αφομοίωση και στη λησμονιά. Οι ενορίτες δεν ξεπούλησαν τη συνείδησή τους, αρνούμενοι εκατομμύρια δολάρια, όταν επιχειρηματικοί κολοσσοί τους πρότειναν επανειλημμένα στις δεκαετίες του '80 και του '90, να αγοράσουν το χώρο για να ανεγείρουν ουρανοξύστη.

Η εκκλησία του Αγίου Νικολάου

Όλα όμως, τελείωσαν στις 11 Σεπτεμβρίου 2001. Ο μικρός ναός καταπλακώθηκε από σωρούς ερειπίων των Δίδυμων Πύργων. Τα μέλη της κοινότητας και ο πάτερ Ρώμας μεταφέρθηκαν «προσωρινά» στην εκκλησία των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης στο Μπρούκλιν, μέχρι να ξαναχτιστεί ο Άγιος Νικόλαος, στο πλαίσιο της ανοικοδόμησης του «Σημείου Μηδέν».

Εκεί συναντάμε τα τελευταία χρόνια και την κ. Ολυμπία Σιέχα, η οποία γεννήθηκε και μεγάλωσε στο χωριό Μοναγρούλι της Λεμεσού. Στις αρχές της δεκαετίας του '60, μαζί με το σύζυγό της και το μοναχοπαίδι της Γιώργο, αναγκάστηκε λόγω της φτώχειας να μεταναστεύσει στη Νέα Υόρκη. Το 1993, έχασε το γιο της από καρδιακό επεισόδιο σε ηλικία 47 ετών, ενώ το 2004, πέθανε ο σύζυγός της.

Ντυμένη στα μαύρα, κάθεται στο ίδιο παγκάκι, κουβαλώντας το πένθος της Μεγάλης Εβδομάδας. Ένα καλοσυνάτο πρόσωπο με εικόνες και μνήμες που είναι ταυτισμένες με την πορεία και τα βιώματα μιας μεγάλης μερίδας του άγνωστου κόσμου της Κύπρου. Του κόσμου που ξενιτεύτηκε, που πάλεψε μερόνυχτα για την επιβίωση στην ξένη γη και που χάνεται στο χρόνο με παρενθέσεις χαρμολύπης, πάντα μοιρασμένος ανάμεσα σε σκέψεις, πατρίδες και ψυχές.

Ο Φιλελεύθερος, 1η Απριλίου 2007

Έλληνες ανθρακωρύχοι στα ανθρακωρυχεία του Βελγίου.

από Μικρασιάτες πρόσφυγες μετά το 1922. Σ' αυτούς προστέθηκαν αργότερα μετανάστες από διάφορες φτωχές περιοχές της Ελλάδας, κυρίως μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και τον εμφύλιο πόλεμο που ακολούθησε. Από το Μπουένος Άιρες της Αργεντινής ξεκίνησε, την περίοδο του μεσοπολέμου, και ο Αριστοτέλης Ωνάσης. Λατινική Αμερική όμως δεν είναι μόνο η Αργεντινή και το Μπουένος Άιρες. Ελληνικές κοινότητες συναντούμε στην Ουρουγουάη, στη Βραζιλία, στον Παναμά, στο Περού, στην Κούβα, στη Χιλή, στο Μεξικό και αλλού. Στο Σάο Πάολο της Βραζιλίας, για παράδειγμα, υπάρχει μια μικρή αλλά δυναμική ελληνική κοινότητα η οποία έστειλε τον Ιούλιο του 2007 μια θεατρική ομάδα στο Μαθητικό Θεατρικό Φεστιβάλ στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, όπου παρουσίασε το έργο «Ψυχή».

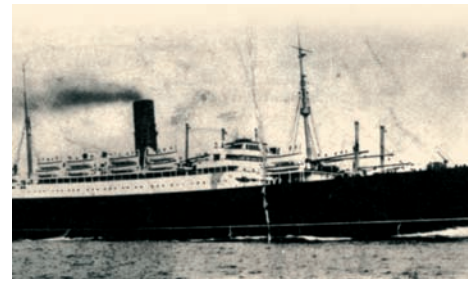

Σκηνή από το έργο «Ψυχή» της θεατρικής ομάδας του Σάο Πάολο.

Η περίπτωση της Μεγάλης Βρετανίας

Αν και η παρουσία των Ελλήνων στη Μεγάλη Βρετανία εντοπίζεται από τον 17ο αιώνα, η παρουσία αυτή γίνεται πολύ πιο σημαντική τον 19ο αιώνα. Στο δεύτερο ήμισυ του 19ου αιώνα υπάρχει ήδη στη Μεγάλη Βρετανία μια οργανωμένη παροικιακή ζωή. Στη χώρα αυτή μπορούμε να μιλούμε για την ύπαρξη μιας παροικίας το 19ο αιώνα η οποία ανήκε στις ιστορικές παροικίες του ελληνισμού. Αυτή η παροικία μετεξελίχθηκε στη σημερινή νεότερη ελληνική παροικία, έγινε μια μεταναστευτική παροικία των νεοτέρων χρόνων. Εκείνο που διαφοροποιεί τη Μεγάλη Βρετανία από τις άλλες χώρες που δέχτηκαν Έλληνες μετανάστες είναι η έντονη παρουσία των Κυπρίων. Οι Κύπριοι αρχίζουν να μεταναστεύουν στη Μεγάλη Βρετανία μετά την κατάληψη του νησιού τους το 1878 από τους Άγγλους. Από τις αρχές του 20ου αιώνα οργανώνουν τη δική τους παροικιακή ζωή.

Οι Κύπριοι που εγκαταστάθηκαν στην Αγγλία προέρχονταν κυρίως από φτωχές αγροτικές περιοχές του νησιού. Η ζωή τους στο Λονδίνο περιγράφεται ως άθλια. Οι Κύπριοι ταξίδευαν συνήθως με ιταλικά πλοία ως τη Βενετία και από εκεί

Το ατμόπλοιο Ασκάνια με το οποίο μετανάστευσαν χιλιάδες Κύπριοι στη Βρετανία.

Οικογένεια Ελλήνων από την Κύπρο, στο Λονδίνο (αρχές του εικοστού αιώνα).

συνέχιζαν με τρένο. Περνούσαν πάλι με πλοίο τη Μάχη, ξανάμπαιναν στο τρένο και έφταναν στο Λονδίνο. Το μεγάλο όμως μεταναστευτικό ρεύμα των Κυπρίων προς τη Μεγάλη Βρετανία άρχισε μετά το 1950. Οι μετανάστες έφευγαν από την Κύπρο με πλοία, όπως και παλιότερα, και έφταναν στη Βενετία. Από εκεί έμπαιναν σε τρένα και έφταναν στο σταθμό Βικτώρια του Λονδίνου (αφού βεβαίως διέσχιζαν ξανά τη Μάχη με πλοίο). Όπως γράφει ο Κύπριος μοναχός Ιερόθεος Κυκκώτης, που ζούσε και ο ίδιος στην Αγγλία, οι προπολεμικοί Κύπριοι μετανάστες, οι περισσότεροι από τους οποίους έφτασαν στην Αγγλία μεταξύ του 1925-1938, ήσαν άνθρωποι φτωχοί, «θύματα του ασυνείδητου τοκογλύφου, του μικροεμπόρου, του ιατρού της περιοχής και του δικηγόρου». Αλλά και οι μεταπολεμικοί Κύπριοι μετανάστες ήταν φτωχοί αγρότες και εργάτες.

Μετά την τουρκική εισβολή, το 1974, μερικές χιλιάδες Κύπριοι εγκαταστάθηκαν στη Βρετανία. Συνολικά οι Κύπριοι της Μεγάλης Βρετανίας υπολογίζονται σήμερα σε 150 χιλιάδες.

Στη Βρετανία όμως εγκαταστάθηκαν από νωρίς το 19ο αιώνα και πολλοί άλλοι Έλληνες από τα νησιά, αλλά και από την ηπειρωτική Ελλάδα. Ασχολήθηκαν με το εμπόριο και τη ναυτιλία. Έτσι βρίσκουμε από νωρίς γραφεία πολλών εμπορικών οίκων στο Λονδίνο. Από τις αρχές του 20ου αιώνα το Λονδίνο γίνεται το κέντρο των Ελλήνων εφοπλιστών. Με άλλα λόγια στο Λονδίνο, αλλά και σε κάποιες άλλες βρετανικές πόλεις, όπως το Μάντσεστερ και το Λίβερπουλ, υπήρχε πολύ πριν την άφιξη των Κυπρίων μια ελληνική παροικία που συμπεριλάμβανε στους κόλπους της Έλληνες αστούς, εμπόρους και караβοκύρηδες αλλά και κάποιους λογίους. Σήμερα οι Κύπριοι, που δεν γίνονταν εύκολα δεκτοί από την εκεί ελληνική παροικία, δεν είναι πια οι φτωχοί αγρότες που εγκατέλειπαν την Κύπρο και υποχρεώνονταν να εργαστούν κάτω από άθλιες συνθήκες. Υπάρχουν ανάμεσά τους ευκατάστατοι επιχειρηματίες, καθηγητές Πανεπιστημίων, ελεύθεροι επαγγελματίες, στελέχη επιχειρήσεων και γενικά τους συναντούμε σε κάθε είδους σημαντικές επαγγελματικές βαθμίδες.

Διαβατήριο Ελληνίδας από την Κύπρο που μετανάστευσε στη Βρετανία το 1960.

Συγκέντρωση διαμαρτυρίας στο Λονδίνο για την επέτειο της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο.

Έλληνες μετανάστες στη Γερμανία

Με την υπογραφή της σύμβασης μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας, τον Μάρτιο του 1960, η ροή της μετανάστευσης από την Ελλάδα προς τις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Αυστραλία στράφηκε προς τη Γερμανία. Στην περίοδο μεταξύ 1960 και 1973 μετανάστευσαν στη Γερμανία περίπου 600.000 Έλληνες εργάτες. Κατά τη δεκαετία του 1960 μετανάστευαν κάθε χρόνο από 25 έως 65 χιλιάδες εργάτες, οι οποίοι επιλέγονταν σε πρώτη φάση από τις κατά τόπους υπηρεσίες του Ελληνικού Υπουργείου Εργασίας και σε μια δεύτερη φάση από τη Γερμανική Επιτροπή. Να πως περιγράφει ένας εργάτης την εμπειρία του στην Επιτροπή:

Η εν Ελλάδι Γερμανική Επιτροπή

Η αίθουσα ήταν μεγάλη και παραλληλόγραμμη. Ένα μακρόστενο τραπέζι, με τρεις-τέσσερις καρέκλες για τους γιατρούς και μια ντουλάπα ήταν όλη η επίπλωσή της. Το από μωσαϊκό πάτωμά της επέτεινε την ψυχρότητα και το αφιλόξενο του περιβάλλοντος.

Η δική μας δεκάδα ήταν από πλευράς ηλικίας και σωματότυπου αρκετά ανομοιογενής. Όπως στεκόμασταν, μόνο με το εσώρουχο, ο ένας δίπλα στον άλλο, ξεχώριζαν ανάμεσά μας ένας σαραντάρης κοντόχοντρος και φαλακρός και ένας ψηλός αδύνατος με μια τομή που ξεκινούσε από τον θώρακα και κατέληγε στην κοιλιά.

Αφού κάναμε τις ανατάσεις, τις επικύψεις και τις περιστροφές μας, δείξαμε τα δόντια και τα αφτιά μας και απαντήσαμε κάποιες ερωτήσεις των γιατρών, άλλοτε μέσω διερμηνέα και άλλοτε κατευθείαν στον ελληνόφωνο γιατρό, φορέσαμε τα ρούχα μας και περιμέναμε στη σειρά για να πάρουμε τα χαρτάκια με το νούμερό μας, τα οποία θα παραδίδαμε στη συνέχεια στους γιατρούς για τις ειδικές πλέον εξετάσεις, ακτινογραφία θώρακος, ούρα, αίμα και τα συναφή.

Κάποια από τα αποτελέσματα θα ήταν έτοιμα σε μια μέρα και κάποια άλλα σε δυο. Μας συμβούλευαν, ωστόσο, να πάμε μετά από δύο μέρες να τα πληροφορηθούμε, γιατί η άσκοπη καθημερινή προσέλευσή μας δυσκόλευε το έργο της Επιτροπής, και προπάντων να μη ξεχάσουμε το νούμερό μας.

- Ευκαιρία, λοιπόν, να κάνουμε τη βόλτα μας στην Αθήνα, είπε κάποιος που στεκόταν στο πεζοδρόμιο μπροστά στο παλιό νεοκλασικό κτήριο της Επιτροπής.

- Δεν πάμε μέχρι το Βυζάντιο στην Ομόνοια, για να δούμε και κανέναν Κρητικό, πρότεινε ένας άλλος. Το Βυζάντιο και τα γειτονικά στην Ομόνοια καφεναδάκια και προπάντων τα φθηνά ξενοδοχεία γύρω από την Ομόνοια είχαν γεμίσει από υποψήφιους μετανάστες που περίμεναν να ξεπεράσουν τα εμπόδια της Επιτροπής και να πάρουν την πολυπόθητη σφραγίδα για μετανάστευση στη Γερμανία. Οι δυο μέρες αναμονής για άλλους ήταν κόλαση και για άλλους μια ευκαιρία γνωριμίας με την πρωτεύουσα της Ψωροκώστενας. Όσοι μάλιστα είχαν ένα τάλιρο περίσσιο, για κανένα ούζο ή καμιά ρετσίνα, δεν πέρασαν άσχημα. Όσοι πάλι δεν είχαν το περίσσιο τάλιρο σκότωναν την ώρα τους βολτάροντας στην Αθήνα ή καθόταν σε κανένα καφεενεδάκι, έπιναν τον καφέ τους και διασκέδαζαν με τα παθήματά τους στην Επιτροπή.

Ανεβαίνοντας τη δεύτερη μέρα τις σκάλες του νεοκλασικού κτιρίου αντίκρισα έναν άνδρα να κάθεται στο κεφαλόσκαλο με τους αγκώνες ακουμπισμένους στα γόνατά του και το κεφάλι χωμένο στις χούφτες των χεριών του. Πλησιάζοντας τον αναγνώρισα, ήταν ο ψηλός ξερακιανός άνδρας της δεκάδας μας, που είχε γίνει ένα κουβάρκι κι έχυσε μαύρο δάκρυ. Προσπάθησα να μάθω τι έγινε και να τον παρηγορήσω, αλλά η μόνη κουβέντα που κατάφερα να του αποσπάσω ήταν, πως τον έκοψαν λόγω της εγχείρησης στομάχου. Κατά τ' άλλα, μονολογούσε κι έκλαιγε. Μονολογούσε λέγοντας, «τα 'δωσα όλα, πούλησα και την αγελάδα, τώρα τι θα κάνω, πώς θα θρέψω τα παιδιά μου;»

Για μένα και τους πολλούς άλλους τα πράγματα ήταν πιο ευχάριστα. Υπογράψαμε κάτι χαρτιά, χωρίς ουσιαστικά να γνωρίζουμε τι υπογράφουμε, πήραμε τις οδηγίες για το ταξίδι και το κυριότερο πήραμε τη σφραγίδα στο διαβατήριό μας. Η σφραγίδα, που ισοδυναμούσε και με προσωρινή βίζα, ήταν δίγλωσση κι έγραφε:

Vermittelt durch die Deutsche

Επελέγη παρά της εν Ελλάδι

Kommission in Griechenland

Γερμανικής Επιτροπής

Athen den

Εν Αθήναις τη 7 ΜΑΙ 1969

Το πρωί στις 10 του Μάη έπρεπε να είμαστε όλοι, με τα πράγματά μας, στον Πειραιά. Θα επιβιβαζόμαστε στο ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ για το Μπρίντεζι και από εκεί θα μας έπαιρνε το τρένο για το Μόναχο.

Πηγή: Αρχείο Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.

Ιάσων Φωτεινός

Αν στους 600.000 εργάτες προσθέσουμε και τα μέλη των οικογενειών τους τότε οι Έλληνες που πέρασαν τις δεκαετίες του 1960 και 1970 από τη Γερμανία θα πρέπει να ξεπερνούν το 1,5 εκατομμύριο. Σύμφωνα με τις γερμανικές στατιστικές, οι αριθμοί των Ελλήνων είχαν ως ακολούθως σε συγκεκριμένες χρονιές:

1967	201.000	1982	300.000	1995	359.000
1973	407.600	1990	320.000	2000	365.000

Από το 2000 και μετά ο αριθμός των Ελλήνων στη Γερμανία κυμαίνεται γύρω στις 350.000.

Ιδιαίτερα μετά το 1982, όπου η Ελλάδα έγινε πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι αριθμοί των Ελλήνων αλλάζουν συνεχώς, δεδομένου ότι διακινούνται πλέον ελεύθερα, ως ευρωπαίοι πολίτες, μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας.

Η μετανάστευση των Ελλήνων προς τη Γερμανία ήταν τόσο μαζική και τόσο έντονη που βιώθηκε από τον ελληνικό λαό όσο καμία άλλη μετανάστευση. Σ' αυτό συνέτεινε και η ανώμαλη πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα, από τα τέλη της δεκαετίας του 1950 μέχρι και την πτώση της χούντας το 1974.

Το πλοίο «Κολοκοτρώνης» μετέφερε τους Έλληνες μετανάστες την περίοδο του 1960 από το λιμάνι του Πειραιά στην Ιταλία. (Από εκεί συνέχιζαν με το τρένο για το Μόναχο).

Έλληνες μετανάστες στο σταθμό του Μονάχου.

Σε γενικές γραμμές μπορεί κανείς να πει, ότι το φαινόμενο του ξενιτεμού, που τόσο πολύ τραγουδήθηκε από τη λαϊκή μούσα, κορυφώθηκε και έκλεισε τον 20ο αιώνα με τη μετανάστευση προς τη Γερμανία.

Μια μετανάστευση «άγρια» και χωρίς ιδιαίτερες προοπτικές, λόγω του καθεστώτος που επεφύλαξε η Γερμανία στους μετανάστες εργάτες. Τους θεωρούσε όχι ως μόνιμους αλλά ως προσωρινούς και «φιλοξενούμενους» εργάτες (Gastarbeiter). Φιλοξενούμενοι που ζούσαν σε παράγκες, δηλαδή σε καταυλισμούς που ήταν μέσα στα όρια του εργοστασίου ή σε γειτονικές περιοχές, και που δούλευαν σαν απρόσωποι, σύγχρονοι σκλάβοι στα ορυχεία και στη βαριά βιομηχανία της Γερμανίας.

Καταυλισμός μεταναστών (Gastarbeiter) στη Γερμανία.

Ένα τραγούδι της εποχής, σε στίχους Γιώργου Σκούρτη και μουσική Γιάννη Μαρκόπουλου, περιγράφει με παραστατικό τρόπο τη ζωή των εργατών στη Γερμανία. Τραγουδά ο Λάκης Χαλκιάς.

Η φάμπρικα

Η φάμπρικα δε σταματά
δουλεύει νύχτα μέρα
και πώς τον λεν το διπλανό
και τον τρελό τον Ιταλό
να τους ρωτήσω δεν μπορώ
ούτε να πάρω αέρα.

Δουλεύω μπρος στη μηχανή
στη βάρδια δύο δέκα
κι από την πρώτη τη στιγμή
μου στείλανε τον ελεγκτή,
να μου πετάξει στο αυτί
δυο λόγια νέα σκέτα.

Άκουσε φίλε εμιγκρέ,
ο χρόνος είναι χρήμα.
με τους εργάτες μη μιλάς,
την ώρα του να την κρατάς,
το γιο σου μην τον λησμονάς,
πεινάει κι είναι κρίμα.

Κι έτσι στο πόστο μου
σκυφτός
ξεχνάω τη μιλιά μου.
είμαι το νούμερο οκτώ,
με ξέρουν όλοι με αυτό
κι εγώ κρατάω μυστικό
ποιο είναι τ' όνομά μου.

...Εκεί που πήγα εγώ για γουρούνια ήτανε, δεν ήτανε για κόσμο. Αλλά τι θα κάναμε. Εξαναγκαστικά καθίσαμε. Στο δωμάτιο μέναμε τρία κορίτσια. Χωρίς πόρτες τα δωμάτια, χωρίς τίποτα. Κι έρχονταν και μεθυσμένοι και κοιμότανε απ' έξω. Ένα μάτι είχαμε και μαγειρεύαμε τριάντα γυναίκες, εκεί βγάζαν και τα μαλλιά τους. Όχι στο χάρη δεν είχαμε μπάνιο, τίποτα δεν είχαμε στο Λούμπεκ.

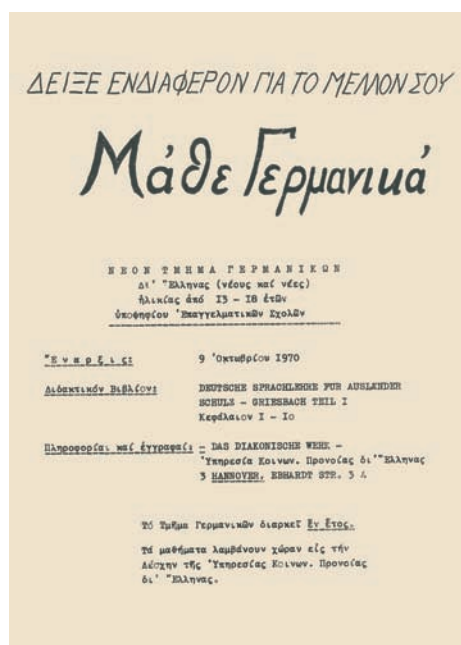
...Μένουμε στις παράγκες του εργοστασίου με την οικογένειά μου. Εκεί μένουν καλύτερα τα ζώα. Όλες οι ακαθαρσίες, οι βρωμίες, όλα τα κουνούπια εκεί μέσα είναι. Εννιά έχει ο μήνας. Μια τουαλέτα την έχουμε πέντε οικογένειες. Η τουαλέτα αυτή αν σε πιάσει μια διάρροια, ένας πόνος... στο δρόμο, οπουδήποτε...

Πηγή: Γ. Ματζουράνης, Έλληνες Εργάτες στη Γερμανία, Gutenberg, Αθήνα 1974, σελ 182-183

Τη ζωή στις παράγκες την ανέλυσε ο Έλληνας «εργάτης του μετάλλου» και λογοτέχνης Βαγγέλης Σακκάτος στο έργο του «Η παράγκα» και την περιγράφουν με παραστατικό τρόπο οι ίδιοι οι εργάτες, όπως φαίνεται από τις δύο παραπάνω μαρτυρίες. Σε αντίθεση με τα πρώτα χρόνια, σήμερα πολλοί Έλληνες έχουν δικές τους επιχειρήσεις. Τα μέλη δε της δεύτερης και τρίτης γενιάς είναι επιτυχώς ενταγμένα στη γερμανική κοινωνία και λειτουργούν περισσότερο ως ευρωπαίοι πολίτες.

Στα κλωστοϋφαντουργεία, Ελληνίδες μετανάστριες το 1960 στο Leverkusen Γερμανίας.

Μια διαφήμιση-πληροφόρηση των γερμανικών αρχών για την αναγκαιότητα της εκμάθησης της γερμανικής γλώσσας.

Έλληνες μετανάστες σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες

Μεταπολεμικά, Έλληνες μετανάστες θα εγκατασταθούν και σε διάφορες άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Έτσι δημιουργήθηκαν ελληνικές παροικίες στις σκανδιναβικές χώρες: Σουηδία, Δανία, Νορβηγία αλλά και στην Ολλανδία και στην Ιταλία.

Στις σκανδιναβικές χώρες εγκαθίστανται κυρίως εργάτες και φοιτητές όπως και στην Ολλανδία, ενώ στην Ιταλία περισσότερο φοιτητές. Στην Ιταλία άκμασαν όπως ήδη αναφέραμε και οι ιστορικές ελληνικές παροικίες όπως της Βενετίας και του Λιβόρνου. Στην Ολλανδία επίσης, και ειδικά στο Άμστερνταμ, υπάρχει ελληνική παρουσία, κυρίως εμπόρων, αλλά και λογίων, ήδη από την περίοδο του 18ου και 19ου αιώνα.

Σημαντική είναι επίσης η παρουσία των Ελλήνων στη Γαλλία όπου συναντούμε πολλούς επιστήμονες και λόγιους κυρίως στην ελληνική κοινότητα των Παρισίων.

Στις δεκαετίες του 1960 και 1970 μετακινήθηκε ένας σημαντικός αριθμός Ελλήνων εργατών, αλλά και «πολιτικών προσφύγων» προς τη Σουηδία. Παρόλο που σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες ο αριθμός τους ήταν σχετικά μικρός, δεν ξεπέρασε τις 25.000, ο ελληνισμός της Σουηδίας είναι γνωστός για την έντονη πολιτική του δραστηριοποίηση κατά την περίοδο της δικτατορίας στην Ελλάδα (1967-1974). Κυρίως λόγω της εκεί παρουσίας του Ανδρέα Παπανδρέου, ο οποίος ίδρυσε το 1968 στην Στοκχόλμη το Πανελλήνιο Απελευθερωτικό Κίνημα (ΠΑΚ).

Αργότερα, το 1984 ο Ανδρέας Παπανδρέου, ως πρωθυπουργός της Ελλάδας πλέον, σε χαιρετισμό που στέλνει τους Έλληνες της Σουηδίας γράφει, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα:

Η ολλανδική βιομηχανία απασχολούσε τις Ελληνίδες ανειδίκευτες εργάτριες. Εδώ, ένα παράρτημα της Philips στο Χόρινχεμ.

«...Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ βρίσκεται στο πλευρό σας. Τα μέτρα που έχουν παρθεί για τον Απόδημο Ελληνισμό από την κυβέρνηση της Αλλαγής, είναι τόσα πολλά που καμιά προηγούμενη κυβέρνηση δεν είχε διανοηθεί να πάρει. Ξέρουμε όμως πως χρειάζεται να γίνουν και άλλα.

Κρατάμε την υπόσχεσή μας όσον αφορά την ψήφο στους μετανάστες και είμαστε σε συνεννόηση και συνεργασία με τις αντίστοιχες κυβερνήσεις για την επίλυση του θέματος.

Η κυβέρνησή μας εναποθέτει σε σας, τους παλιούς, και τους νεότερους της δεύτερης γενιάς, πολλές ελπίδες για τη συμβολή σας στην οικοδόμηση μιας νέας δημοκρατικής Ελλάδας, κοινωνικά δίκαιης και εθνικά υπερήφανης. Σε σας, που με το σφρίγος σας και τις γνώσεις σας και την αγάπη σας για την πατρίδα, θα συμβάλλετε αποτελεσματικά στην οικονομική της ανάπτυξη και την πρόοδο σε όλους τους τομείς της δημόσιας και της ιδιωτικής ζωής».

Πηγή: Μεταναστευτικά Νέα 21/84, σελ. 2

Ανδρέας Παπανδρέου

Άφιξη στο σταθμό της Στοκκόλμης.

Παρόμοιες πολιτικές δραστηριότητες έχουν να επιδείξουν και οι Έλληνες της Γερμανίας και της Γαλλίας κατά την περίοδο της χούντας. Στη Γερμανία πρωταρχικό ρόλο έπαιξαν οι κοινότητες, στις οποίες είχαν οργανωθεί οι προοδευτικές αντιδικτατορικές δυνάμεις, ενώ στη Γαλλία, κυρίως στο Παρίσι, έδρασαν πολλοί Έλληνες καλλιτέχνες και διανοούμενοι, μεταξύ των οποίων και η Μελίνα Μερκούρη.

Η Μελίνα Μερκούρη.

Δημοκρατική Νεολαία Λαμπράκη Φρανκφούρτης, περίοδος του 1960